

A mari nép betűírás előtti kommunikációja

A cikk a mari nép korai írásosságát vizsgálja, amely – más népekhez hasonlóan – az ún. tárgyírással kezdődött. Tárgyi jelként használhatták a tüzet (a füstöt), a kürtféle hangszereket, a nyilat és az íjat. Munkámban kiemelt figyelmet fordítok egy másik típusú írásos formára, a tamgára. A *tamga* szó jelentése 'jel, tulajdonjel, nemzetségi jel; kézjegy, bélyeg'. A szó először egy 18. századi kéziratos nyelvemlékben szerepel. Mari tamgajeleket először a Nagy északi expedíció vezetője, a német G. F. Müller gyűjtött. Munkáját a 19. században Alekszej Petrov és Pjotr Jeruszlanov néptanítók folytatták. Petrov feljegyzéseiben a tamgán kívül a *tavra* is szerepel (*tavro* 'állat testére égetett jel, billog'). Számos legenda és hagyomány őrződött meg a mari betűírás előtti kommunikációról. Arról, hogy a marik jól ismerték az írást, a könyvet, az elmúlt évszázadok kéziratos és nyomtatott művei is tanúskodnak, melyekben számos lexikai elem található, amely az ismeretterjesztés és az oktatás lexikális-szemantikai mezejéhez kapcsolódnak.

Kulcsszavak: grafikai ábrázolás, mari szóbeliség, írásbeliség, kéziratos nyelvemlékek, tamgajelek, népművészet

OLEG SZERGEJEV